

ILLFA 4

STUDIUM NA FA VUT V BRNĚ

2

FAKULTA

V Brně položili základy vzdělávání českých architektů učitelé jmenovaní do profesorského stavu ještě císařem Františkem Josefem I. Impulsem se k tomu stal rok 1912, kdy byl na zdejší německé technice založen odbor architektura. Již následujícího roku přišli čestí intelektuálové sdružení kolem profesora Karla Huga Kepky s náměty k založení české architektonické školy. Zprvu neochota rakouských úřadů a pak světová válka způsobily, že odbor architektury s devitise-mestrálním studiem byl na České vysoké škole technické v Brně ustaven až po válce. Stalo se tak 5. listopadu 1919.

První etapa mladého Československa je spojena s funkcionalistickou architekturou, která za svůj rozvoj vděčí především Brnu. Byla s ním tehdy spojena celá plejáda avantgardních tvůrců. Patřil k nim například Bohumil Babánek, Vladimír Fischer, Bohuslav Fuchs, Emil Králík, Jiří Kroha, Adolf Liebscher, Josef Polášek, Bedřich Rozehnal, Jaroslav Syříšřt, Arnošt Wiesner a mnozí další. Někteří z nich kus profesního života věnovali nové škole a výchově mladé generace architektů.¹ Činnost odboru byla přetěžká. Jen teoretické předměty, které sloužily celé škole, byly umístěny v hlavní budově české techniky na Veveří. Výuka předmětů architektonických probíhala v najatých, mnohdy nevyhovujících prostorách. Teba

prof. Liebscher učil v tmavém třípokojovém bytě na tehdejší Falkensteinerově, dnes Gorkého ulici. Svízelnou situaci mělo změnit vybudování univerzitního městečka na Kraví hoře. K tomu však nikdy nedošlo.² V roce 1933 dokonce odbor hrozilo, že bude zrušen. Za cenu drastických ekonomických opatření však škola přežila. Po známých událostech, které se odehrály 17. listopadu 1939, byly univerzity uzavřeny. Znovu se otevřely až v roce 1945.³ Škola byla opět rozstrkána po celém městě. Teprve v roce 1953 našli architekti pevné útočiště. Nedaleko od starobrněnského kláštera, na nábřeží řeky Svratky, se jim stal v roce 1876 postavený neorenesanční dům bývalého Slovanského ústavu pro vzdělávání učitelů. S ním se pojí osudy všech poválečných generací architektů. Je to magické místo prodchnuté uměním. Vždyť již v roce 1878 v něm jako mladý učitel začal pedagogicky působit jeden z nejoriginálnějších zjevů světové hudební moderny – skladatel Leoš Janáček. Zde se mladý skladatel poznal s dcerou ředitele ústavu Emiliána Schulze – Zdeňkou, kterou si jako šestnáctiletou dívku vzal za ženu.⁴ S domem je spojen také osud doyena našeho pedagogického sboru. V roce 1932 zde na tzv. cvičné obecně zahájil školní docházku mladší syn brněnského stavitele Čeňka Rullera, Ivan. Po absolvo-

vání fakulty se v roce 1954 na Poříčí vrátil a čtyři roky byl asistentem profesora Miloslava Kopřivy. Za napjaté situace musel v roce 1959 společně s řadou dalších učitelů školu opustit. Osud však chtěl tomu, aby na výzvu studentů do starých školních stěn znovu vstoupil a stal se nejprve docentem, v zápětí profesorem a posléze prvním porevolučním děkanem. Na akademické úrovni se tak propojilo duchovní i bytostné souznění současnosti s rozkvetlou érou první republiky. Jsou školy, které svítí drahými, exkluzivními a opulentními materiály, oslňují leskem a moderností a třeba ohromují propůjčenou tvaroslovnou bohatostí a monumentalitou. To vše naše škola postrádá. Je však prostoupena nenahraditelnou esencí, kterou nese její genius loci. Vytvářely jej mnohé generace všestranně nadaných lidí, kteří tady studovali nebo studují. Přednášely zde takové osobnosti, jakými jsou Američan Richard Mayer, Brit Kenneth Frampton, autor olympijského areálu v Mnichově Günther Benisch nebo Japonec Masao Koizumi. Z českých architektů lze připomenout profesorky Evu Jiříčnou a Alenu Šrámkovou nebo profesory Vladimíra Karfíka, Ladislava Lábuse, Miroslava Masáka, Emila Příkryla.⁵ Zkušenosti studentům předávala řada českých a slovenských architektů například Petr Hruša, Josef Pleskot, Lubomír Závodný a také nedávno zesnulý architekt Jan Kaplický.

Chodíme po chodbách a vstupujeme do poslucháren, kde denně zněly kroky profesorů Bohuslava Fuchse nebo Bedřicha Rozehna. Dnes zde potkáváme jejich následovníky: profesorku Hanu Urbáškovou, autorku znamenitého energeticky úsporného domu nebo profesorku Helenu Zemánkovou, francouzskou rytmiku umění. Z profesorů tady nyní působí urbanista Jan Koutný. Architekt Petr Pelčák je autorem rozsáhlého souboru staveb a znamenitých pojednání o architektuře. Již zmíněný architekt Ivan Ruller se podílel na výstavbě Muzea historie v Trpíslisu,

navrhl a do života uvedl projekt Kajot areny, významného sportovního stánku, který hostil sportovce z celého světa⁶ nebo na Vídeňské ulici postavil snad nejkrásnější českou poválečnou úřednickou budovu. Profesor Vladimír Šlapeta jako světově proslulý teoretik architektury, přednášel v září 2011 na prestižním kongresu UIA v Tokiu. Stavební fyzik Jiří Vaverka – je laureátem Ceny města Brna. V učitelském sboru aktivně působí také Pavel Jura, Jiří Palacký, již zmíněný Petr Pelčák, Tomáš Rusín a Ivan Wahla, kteří jsou nositelé Grand prix Obce architektů.

Po zkušenostech získaných v britském prostředí, převedším pak na University of Brighton a její Faculty of Arts, již téměř deset let před zahájením Boloňského procesu⁷ bylo od akademického roku 1990/1991 na Fakultě architektury VUT v Brně, zavedeno strukturované studium.⁸ Tvoří jej bakalářský, magisterský a doktorský studijní program. V současnosti je na FA VUT v Brně 683 posluchačů.⁹ Zájem o studium na FA je však i v době poznamenané demografickým poklesem značný a zcela převyšuje kapacitní možnosti fakulty. Například v přijímacím řízení pro akademický rok 2011/12 činil počet přihlášených 650. Z nich uspělo a bylo přijato jen 18,4 %. Podobný zájem o studium byl v ČR zaznamenán jen na Divadelní fakultě Akademie múzických umění v Praze a na 2. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. FA v celostátním měřítku skončila na 3. místě! V roce 2007 získala FA VUT v Brně akreditaci EU a v souladu s článkem 46 Směrnice 2005/36/ES tak vyhověla evropskému standardu vzdělávání architektů. Bakalářský (BSP) i magisterský (MSP) studijní program je na FA VUT v Brně pěstován pouze v jednom oboru nazvaném „Architektura a urbanismus“. Semestr má v obou studijních programech třináct výukových týdnů, na které vždy navazuje pětítýdenní zkuškové období.

Ve čtyřletém bakalářském studijním programu získává student v každém z osmi semestrů 30 kreditů. Studium zakončí bakalářskou prací a ziskem 240 kreditů. Ve studijním programu jsou vyváženě zastoupeny předměty teoretické, technické, ateliéry a ostatní předměty. Přitom těžiště výuky na FA je v ateliérech.

V současnosti se připravují materiály pro akreditační řízení, které fakulta podstoupí v roce 2012. Uvažuje se že osmiměstrová délka studia zůstane zachována. V jeho vnitřní struktuře však dojde ke zkrácení na 24 hodin týdně. V případě, že bude ponechán stávající princip, tzn., že 1 hodina je rovna 1 kreditu, potom také poklesne počet kre-

ditů na 7x24 + 1x30 = 198.¹⁰ Tento počet je i po zkrácení stále v souladu s ujednáním konference ministrů, která se v roce 2005 konala v norském Bergenu a pro první cyklus studia na vysokých školách stanovila dosažení 180 až 240 kreditů. Na FA VUT v Brně je již od roku 2001 bakalářská práce koncipována s jednotným zadáním. Vždy se jedná o architektonický a urbanistický projekt, jehož cílem je návrh domu s vazbou na širší vztahy. Zadání se daří směřovat na reálné stano-viště. Některá z nich byla mimo Brno, například v Kroměříži nebo v Přerově. Všechny práce jsou v první fázi hodnoceny nezávislou porotou, jejímiž členy jsou architekti, urbanisté a další odborníci mimo akademické prostředí domácí fakulty. Nejlepší práce získává Cenu Bedřicha Rozehna.¹¹ Po tomto hodnocení již probíhá standardní způsob státní zkoušky, jejíž částí je obhajoba bakalářské práce.

Absolvent BSP je komplexně vzdělaný v oboru architektura a urbanismus s kompetencemi, které mu dovolují uskutečňovat v těchto oborech tvůrčí činnost. Nemůže se však autorizovat v České komoře architektů (ČKA). Současná díkce zákona č. 360/1992 Sb.¹² však dovoluje, aby po alespoň tříleté odborné praxi, se všemi z toho plynoucími konsekvencemi, tento absolvent s ukončeným vysokoškolským vzděláním, za které je bakalářské studium považováno, získal autorizaci v České komoře autorizovaných inženýrů a techniků (ČKAIT), a to například v oboru Pozemní stavby a stal se autorizovaným technikem nebo také autorizovaným inženýrem.

Vstup do magisterského studia je umožněn prostřednictvím přijímacího řízení. Domácí studenti s průměrem do 1,90 a bakalářskou prací obhájenou alespoň na klasifikační stupeň C do něj vstupují bez dalšího přijímacího řízení. Ti ostatní se mu musí podrobit. Vzniká tak velmi silné konkurenční prostředí, ve kterém se střetávají uchazeči z řady škol se zájmem studovat v Brně.

doc. Ing. Josef Chybk, CSc., děkan Fakulty architektury v Brně

Ve dvouletém MSP je pro výuku vyhrazeno 24 hodin týdně, což je o 6 hodin méně než v BSP. Největší porci předmětů opět zastávají ateliéry a teoretické předměty, celkem 69 %. Oproti BSP je v tomto programu nižší zastoupení předmětů technických.

Motivačním faktorem se stalo také to, že studenti mohou za nejlepší diplomovou práci získat ocenění. K tomu byla v roce 2010 založena Cena Milana Stehlíka.¹³ Podobně jako u prací bakalářských o ní rozhoduje nezávislá komise složená z akademických pracovníků mimo VUT v Brně a z praktikujících architektů.

Absolvent BSP je komplexně vzdělaný v oboru architektura a urbanismus s kompetencemi, které mu dovolují uskutečňovat v těchto oborech tvůrčí činnost. Po příslušné praxi se může autorizovat v ČKA a vést samostatnou odbornou praxi, včetně architektonické kanceláře.

V současnosti na rozdíl od jiných fakult architektury, nemá FA VUT v Brně akreditovaný žádný obor, který by měl umělecký profil a byl tzv. „osmičkový“. To znamená, aby svou povahou měl charakter chápány jako umělecká disciplína. S ohledem na připravovaný Registr uměleckých výkonů (RUV), na kterém se FA velkou měrou podílí, se stává nezbytnou potřebou takový obor založit. Proto se v současnosti připravuje akreditace oboru Design, který je pěstován na FA ČVUT v Praze i FA STU v Bratislavě.

Doktorský studijní program je na FA VUT v Brně členěn na dva obory: „Architektura“ a „Urbanismus“. Jeho cílem je vzdělávání architektů a urbanistů, kteří jako vysoce teoreticky vzdělaní odborníci budou moci vykonávat funkce vědeckých a výzkumných pracovníků. Studium se z původních tří let prodloužilo na čtyři roky. Je zakončeno státní zkouškou a obhajobou disertační práce. Závěrečné práce, které jsou mimořádným přínosem pro rozvoj architektury a urbanismu jako vědní disciplíny, mohou získat prestižní Cenu Felixe Haase.¹⁴

Pod pojmem tvůrčí činnost jsou myšleny výstupy z architektonické, urbanistické, umělecké a technické tvorby, na které se podílejí členové akademické obce. Patří sem také výsledky dosažené v oblasti výzkumu, vědy a inovací. Jen velmi obtížně se dopracováváme k projektům vypisovaným nejvýznamnějšími grantovými agenturami. Příčiny spočívají nejspíše v tom, že pracoviště, na kterém je zaměstnáno pouze 45 osob vedených jako akademičtí pracovníci, z nichž 37 má 100% úvazek, a navíc v nízkém zastoupení 1 až 2 osob, které jsou byt v velmi dobré vědecké a odborné

INFORMAČNĚ LISTY FAKULTY ARCHITEKTURY STU V BRATISLAVĚ # 4

3

FAKULTA	Studium na FA VUT v Brně	2–4
FAKULTA	Výnimočné stavby dlhého storočia z pera doc. Pohaničovej/Volby do AS STU za študentskú časť	5
FAKULTA	Industriálne dni II v novembri 2011/Festival architektúry	6–7
SÚŤAŽ	Belluš Open 2011	8
SÚŤAŽ/VÝSTAVA	Literárna súťaž 2011 pozná svojich víťazov/Foto Exposed–súťaž a výstava	9
FAKULTA	Letná škola architektúry v Zázrivej	10
FAKULTA	Za profesorom Eduardom Antalom	11
OZNAMY	Výber z noviniek knižnice FA STU/Podelte sa o skúsenosti	12

úrovni v jednotlivých vědních oborech etablová-ny, není schopno sestavit relevantní tvůrčí tým, který by snesl srovnání s jinými, lépe personálně vybavenými pracovišti. Především to je důvod, proč v současnosti není na fakultě řešen žádný relevantní výzkumný úkol.

Daří se však získávat projekty z Fondu rozvoje vysokých škol a projekty spolufinancované Evropským sociálním fondem a státním roz- počtem ČR. V časovém úseku let 2010 až 2013 je v rámci operačního programu Vzdělání pro konkurenceschopnost (OP VK) řešen projekt s názvem „Inovace magisterského a bakalářského studijního programu Architektura a urbanismus FA VUT v Brně – implementace principů trvale udržitelného rozvoje do výuky, zkráceně nazývaný Trvale udržitelná sídla. Jeho řešitelkou je doc. Hana Urbášková. Projekt je zaměřen na moderniza- ci bakalářského a navazujícího magisterského studijního programu (BSP a MSP) Architektura a urbanismus. Jeho cílem je rozvoj vzdělání pros- třednictvím investice do inovace těchto studij- ních programů. Slouží k tomu inovace stávajících předmětů a vytváření nových kurzů pojímajících architekturu a urbanismus v kontextu udržitelného rozvoje. Cílovou skupinou jsou studenti BSP a MSP. Modernizační studijních programů dojde

k rozvoji vzdělávacího systému směrem k moder- ní, kvalitní a flexibilní soustavě vzdělávání. To je podmínkou udržitelného ekonomického růstu, neboť jeho prostřednictvím dochází ke zvyšování kvalifikace, adaptability a mobility pracovních sil, což je možno chápat jako příspěvek k zajištění dlouhodobé konkurenceschopnosti ČR. Příznivých výsledků dosahují členové akademické obce v oblasti architektonické tvorby. K jejich pre- zentaci byla přímo na půdě fakulty zřízena galerie MINI. V pravidelných čtrnáctidenních cyklech jsou v ní vystaveny práce studentů a učitelů z FA. Mají původ nejen v řádné výuce, ale také ve workshopech pořádaných jak s domácími, tak i se zahraničními partnery. Zde je potřeba připomeno- ut společnou výstavu navazující na workshopy se studenty z Lichtenštejska.¹⁵ Vedle prací student- ských v galerii také odezněly práce zralých tvůrců. Můžeme zmínit výtvarníka Tomáše Medka nebo slovenského architekta Mariana Marcinku. Studentské práce jsou vystavovány také mimo fakultu. Na řadě míst odezněly expozice struk- tivních modelů, můžeme připomenout např. Bratislavu, Lublaň, Marseille nebo Vídeň. V dob- rém světle se projevuje Ústav zobrazování (dříve Ústav kreslení a modelování), do jehož produkce zapadají výstavy v Bystřici nad Pernštejnem nebo v brněnské vile Stiassni, kde byly prezentovány práce Zdeňka Makovského a Aleše Navrátila a jejich studentů.¹⁶

Aktivní jsou i samotní studenti a s nimi Studentská obec Fakulty architektury (SOFA). V již uvedené vile se jim podařilo zorganizovat výstavu Stiassnich 10. Byly na ní prezentovány práce deseti nejtalentovanějších studentů, kteří v letech 2010 a 2011 opustili fakultu. Výstava měla pokračování v Bratislavě a její další zastave- ní se připravuje ve Vídni.

Zatím vrcholným podnikem v němž byly práce studentů a učitelů z FA představeny světové veřejnosti, byla výstava v Českém centru v New Yorku. Výstavní kolekci tvořily čtyři vrstvy. První zprostředkovalo video, v němž byla fakulta uvede- na v kontextu prostředí a země, ve které se škola nachází. Druhou vrstvou byly architektonické prá- ce studentů. K jejich prohlídce obdrželi návštěv- níci „stereoskopické brýle“ pomoci nichž mohli v prostorovém vnímání prohlížet představené práce. Třetí vrstva byla spjata s tvorbou struktiv- ních modelů. Čtvrtá ukázkou práce učitelů. Brno není pozoruhodné rozsáhlým fondem historické architektury. Je však známé přede- vším díky moderní architektuře. Vztah fakulty k architektuře města Brna je zřejmý právě z vazby na její avantgardní architekturu. Svědčí o tom

dva příklady. V současnosti se opravuje památka UNESCO, kterou je vila Tugendhat od Ludwiga Miese van der Rohex.¹⁷ V přípravě je oprava další významné brněnské stavby, kterou je vila Stiassni postavená podle návrhu brněnského architekta Ernesta Wiesnera.¹⁸ FA VUT v Brně je při obou těchto opravách partnerem. Na poli architektonické teorie je výraznou posta- vou člen akademické obce FA VUT v Brně profesor Vladimír Šlapeta. Koncem září 2011 se zúčastnil 24. mezinárodního kongresu UIA, který se konal v Tokiu. Na téma Česká moderna a Japonsko přednesl jeden z nosných příspěvků celého kong- resu. U příležitosti této jedinečné akce předal prof. Šlapeta prezidentu Japonského institutu architektů prof. Taro Ashiharovi bustu od docenta Zdeňka Makovského, akademického pracovníka FA VUT v Brně. Pan profesor se zúčastnil také zcela mimořádného setkání, kterým byla audience u císaře Akihita a císařovny Mičiko.

Rozdělení Československa neubralo nic na inten- zité vzájemných vztahů, které obě fakulty již před rokem 1993 průběžně rozvíjely. Školy si vzájemně vyměňují pedagogy, kteří se zúčastňují státních zkoušek. Pravidelně vystupují v roli oponentů diplomových a disertačních prací. Recipročně jsou členy komisí pro habilitační i jmenovací řízení. Profesor Bohumil Kováč je členem Vědecké rady FA VUT v Brně. Paní děkanka doc. Lúbia Vitková již několikrát předsedala nezávislé komise pro hodnocení bakalářských prací. Také jsme vykonávali recenze knih publikovaných na FA STU v Bratislavě. Jako přednášející nebo členové vědeckých a přípravných výborů se v partnerské synergii zúčastňujeme mezinárodních konfe- rencí a symposií pořádaných oběma školami. Příkladná je spolupráce technických ústavů obou škol, jejichž akademičtí pracovníci se pravidelně setkávají.

Víme, že život českých i slovenských vysokých škol, které vzdělávají budoucí architektky, neza-

číná v současnosti. Věříme, že v blízké budoucnosti se podaří vybudovat kvalitní a moderní vysoké školy, které budou schopny konkurovat světovým univerzitám. Věřím, že v tomto směru můžeme být úspěšní.

Josef Chybk

děkan fa vut v brně

Príspevok bol prednesený na Kalakviu k 35. výročiu založenia FA STU v Bratislave

foto: Mgr. art. Matej Kováč

Zľava autorka doc. Ing. arch. Jana Pohaníčová, PhD. modrátka večera a vpravo PhDr. Magdaléna Fazekasová – riaditeľka vydavateľstva Trio publishing

Modely k výnimočným stavbám 20. storočia na výstave

VÝNIMOČNÉ STAVBY DLHÉHO STOROČIA Z PERA DOC. POHANIČOVEJ

Doc. Ing. arch. Jana Pohaníčová, PhD., dlhoročná pedagogička na Ústave teórie a dejín architektúry a ob- novy pamiatok FA STU vydala novú publikáciu s názvom Výnimočné stavby dlhého storočia. Slávnostný krst knihy sa odohral v Sieni Dušana Jurkoviča Slovenskom spolku architektov v stredu 9. novembra 2011 poobede. Knižka voľne nadväzuje na Rozmanité 19. storočie a Architektúra 19. storočia na Slovensku od Hefeľeho po Jurkoviča. Podtitulok Od klasicizmu k moderne v architektúre na Slovensku poukazuje na široký diapazón – výber 40-tich najvýznamnejších architektúr 19. storočia, ktoré vznikli na Slovensku. Publikáciu vydalo vydavateľstvo Trio Publishing. Autorke želáme veľa tvorivých síl pri spracovávaní ďalších zaujímavých tém a nech sa kniha dobre predáva!

– red.,

foto: Mgr. Peter Gula, SAS –

Publikum na SAS

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE # 4

5

^[1] Vladimír Fischer a Jaroslav Syříštilé byli předválečnými rektory České vysoké školy technické v Brně.

^[2] Tato myšlenka se oživila v roce 2010, kdy na území Kraví hory byla vypracována studie pro výstavbu nových budov Fakulty výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně. Jednalo se však o lokalitu, kterou územní plán města Brna vylčil pro jiné účely.

^[3] Prvním poválečným rektorem byl ustaven Jaroslav Syříštilé, který tak navázal na své předválečné rektorské působení.

^[4] V roce 1879 se jim v ředitelském bytě narodila

^[5] dcera Olga.

^[6] Profesor Vladimír Karfík, který byl významnou osobností Fakulty architektury STU v Bratislavě, byl na FA VUT v Brně členem její Vědecké rady.

^[7] Původní název haly zněl Náplavka, posléze se vzíl název Rondo, od roku 2011 Kajot aréna.

^[8] Boloňský proces za účasti 30 evropských států, včetně České republiky, zahájila 19. června 1999 Boloňská deklarace.

^[9] V České republice bylo dělené (strukturované) studium zavedeno zákonem č. 111 z roku 1998.

^[10] Stav k 1.10.2011.

INDUSTRIÁLNE DNI II V NOVEMBRI 2011

Industriálne dni alebo Industrial days – súbor aktivít venovaných objektom priemyselného dedičstva, ponúkli široký okruh podujatí ako pre laickú, tak aj odbornú verejnosť. Industrial days prebiehali od 9. – 11. 11. 2011 nielen v krytých prednáškových sálach, ale poznávanie a prezentácia priemyselného dedičstva bola aj formou menšej exkurzie po vybraných objektoch. Podujatia boli zorganizované v spolupráci Fakulty architektúry STU a Design factory. Prvý ročník Industrial days predstavil príklady konverzie priemyselného dedičstva spôsobom „Ako sa to dá“ na Slovensku ale aj v zahraničí. Druhý ročník ponúkol širší

záber tejto problematiky, ktorý bol podporený aj bohatým sprievodným programom. Program bol rozložený do troch dní a ponúkal výstavu a prednášku zahraničného hosťa, krst knihy, exkurziu po objektoch priemyselného dedičstva Bratislavy a vedecké kolokvium s vybranými hosťami zaoberajúcimi sa problematikou priemyselného dedičstva na rôznych úrovniach. Prvý deň ponúkol prednášku Axela Föhla, zastupujúceho Združenie krajinských pamiatkarov Nemecka (Vereinigung den Landesdenkmalpflieger). Jeho prednáška podporovala putovnú výstavu **Premena priemyselných pamiatok nemecka**, na ktorej sú prezentované úspešné konverzie opustených priemyselných areálov v Nemecku. Výstava zastúpila všetky kraje Nemecka, keď z každej spolkovej krajiny boli predstavené dva príklady. Prednáška bola rozdelená do troch blokov objektmi pôvodne určenými priamo pre výrobný proces (fabriky, továrne), objektmi dopravnej infraštruktúry (železnice, doky) a poslednou skupinou boli objekty mestskej infraštruktúry (vodojemy, plynojemy, kanalizácia atď.). Okrem prezentovaných príkladov, prednáška priniesla aj krátky prehľad o vzniku a histórii priemyselného dedičstva, o vzniku Industriálneho archeológie, aj o prijatí Programu na Záchranu

priemyselných pamiatok v Nemecku z roku 1975. Cieľom bolo predstaviť úspešné konverzie objektov priemyselného dedičstva v súlade s pamiatkovým zámerom. Možnosti rekonštrukcie a konverzie, napriek veľkosti objektov, prípadne ich havarijnému stavu alebo aj napriek vysokému ekologickému zaťaženia prostredia, sú možné vtedy ak sa stretnú vôľa, vhodný architektonický prístup a osvietený investor. Na začiatku sa zdalo priam nemožné vytvoriť nové školské, kultúrne, administratívne alebo spoločenské priestory, ktoré dokážu pritiahnúť davy ľudí do opustených objektov alebo areálov. Pán Föhl nás však presvedčil o opak: na prvý pohľad možno herkulovská úloha, no predsa je možné zhostiť sa jej s vtipom aj s vysokým estetickým cítením, pretože tieto objekty sa vyznačujú najmä svojráznou umeleckou hodnotou. Medzi objektmi, transformovanými na edukačné úlohy, bola predstavená budova spriadarne a tkáčovne Gladbacher v Mníchove, ktorá prešla s dvoma historickými etapami. Prvá etapa sa uskutočnila v zmysle názoru Adolfa Loosa, že ornament je zločin – všetky ozdobné prvky priemyselnej budovy boli odstránené. Druhá etapa však ponechala všetky pôvodné dekoratívne prvky, ktoré dokumentujú úplne inú atmosféru objektu. Mnohé z areálov boli premenené na objekty s kultúrnou funkciou, ako sú divadlá, múzeá, galérie, či diskotéky. Najväčším areálom je zrejme železiareň v Duisburgu, kde sa nachádza spolu 56 objektov. Úspešnosť konverzie takéhoto obrovského komplexu je možná len vďaka neďalekému päť miliónovému mestu, ktorého obyvatelia sa vo svojom voľnom čase radi vyberú do iného prostredia. Výrobná loď v Hamburgu bola premenená na nákupné centrum s trhoviskom, ktoré tiež dokáže pritiahnúť množstvo ľudí. Uvádzané príklady boli porovnávané s obdobnými v iných krajinách Európy. Po prednáške sa konala diskusia, moderovaná Evou Kráľovou (FA STU) na ktorej boli zastúpenia ako pamiatkové inštitú-

cie – Mgr. Ján Čáni, Dr. Axel Föhl; za projekčnú sféru Ing. arch. Martin Paško a za investičnú sféru – Ing. arch. Miroslav Hrušovský a Dr. Ján Orlovský. Ján Orlovský prezentoval projekt Piešťanskej „Elektrárne“, ktorý je už v procese realizácie. Na piešťanskú „Elektrárňu“ bola vypísaná najprv študentská ideová súťaž, ktorá sa dnes už pretavuje do skutočného projektu. Momentálne živým projektom, ktorý je v stave konceptového vyhodnocovania je Slovaftská „refinery gallery“ pod vedením architekta Martina Pašku. Projekt v uvoľnených objektoch umiestňuje nielen výstavné funkcie, ale aj pohostinské (kaviareň) a rôzne spoločenské aktivity. Ako vízia do budúcnosti bol prezentovaný projekt nitrianskej kaflérie transformovanej na aqua park v rôznych variantných riešeniach. Zástupca investičnej sféry Miroslav Hrušovský z Penta Investments, predstavil projekt konverzie objektu teplárne a jeho okolia na vybranom území bývalej továrne Kablo. Projekt uvažuje s novým vstupom do riešeného územia architektúrou svetovo známej architektky Zaha Hadid. Po diskusii sa oficiálne otvorila výstava Premena priemyselných pamiatok Nemecka a vybraných študentských ateliérových prác z Fakulty architektúry, ktoré sa venovali prezentácií, konverziám a vízií vybraných objektov priemyselného dedičstva na Slovensku. Tento večer priniesol aj krst knihy kolektívu autorov **Stopy priemyselného dedičstva na Slovensku**, v editorskem spracovaní Evy Kráľovej. Kniha vznikla ako reakcia na rovnomenú konferenciu pred piatich rokov. Prijemný a inšpiratívny večer bol umocnený najmä vysokou účasťou študentskej generácie a mladých odborníkov, nielen z radov architektov, ale aj z iných odvetví. Druhý deň sa niesol v znamení exkurzie do vytipovaných objektov priemyselného dedičstva v Bratislave – Industrial tour. Ako prvý navštívený objekt bolo Slovenské plynárenské múzeum na Mlynských Nivách. Je to jeden z najlepších príkla-

dom monoprofilového technického múzea fungujúceho v známej historickej priemyselnej budove. Múzeum je veľmi živé, otvorené denne. Expozícia múzea je rozdelená do štyroch blokov ako Pavilón histórie, Kancelária prokuristu, Expozícia laboratória a Pavilón súčasnosti. Návšteva múzea je o to živšia a zaujímavejšia, že exkurziu spravádzajú bývalí zamestnanci plynárne, ktorí zariadenia a celkové fungovanie dôverne poznajú. Druhým objektom bola Cvernovka na Svätoplukovej ulici, ako príklad areálu, ktorý nateraz koncepčne nie je riešený, ale je to areál, ktorý samovoľne viac-menej funguje ako polyfunkčná komunita. Keďže areál zahŕňa niekoľko rôznych objektov, aj ich náplň je rôznorodá. V areáli sa uchytili ateliéry, bývanie v „loftoch“ aj menšie, či väčšie obchodné prevádzky. Posledným objektom na exkurzii bol nie veľmi známy areál Ludwigovej mlyna. Z bývalého areálu sa zachovali iba dva objekty: Sklad C a silo, v ktorom sa uskutočnila aj menšia výstava študentských vízií čo s areálom ďalej? V tretí a posledný deň sa konalo vedecké kolokvium na tému „5 rokov po stopách priemyselného dedičstva na Slovensku.“ Kolokvium nadviazalo na konferenciu Stopy priemyselného dedičstva na Slovensku v roku 2006. V úvode vystúpila Dr. Jana Šulcová z Pamiatkového úradu SR, ktorá

problematiku priemyselného dedičstva a jeho ochrany podala z pohľadu pamiatkového úradu a jeho možnostiach a legislatívnych pákách pri záchrane priemyselného dedičstva. Priemyselné dedičstvo nezaniká len vďaka nezáujmu či zubu času, ale najmä vďaka úmyselnej demolácii objektov. Významný odborník na problematiku priemyselného dedičstva Ing. arch. Vladimír Husák vo svojom príspevku vyzdvihol význam formovania sa priemyselnej epochy na Slovensku pre hospodársky aj technický vývoj Európy, čo však, v radoch verejnosti a najmä vlastníkov, je stále hlboko podceňované z dôvodu neznalosti. doc. Ing. Eva Kráľová, z FA STU, analyzovala príčiny permanentných strát a nenahraditeľného úbytku fondu priemyselného dedičstva, ktoré majú hlbšie spoločenské korene. Zároveň predstavila úspešné príklady pozitívnych riešení z prostredia Slovenska, aj silnejúcej trend formovania konštruktívnych vízií do budúcnosti. Ďalej sa predstavila mladá generácia doktorandov z FA STU so svojimi príspevkami – čiastkovými výsledkami doktorandského výskumu. Ing. arch. Beáta Molnárová predstavila špecifickú hodnotu priemyselného dedičstva, Ing. arch. Katarína Šimončíčová zas skupinu bratislavských teplární. Príspevok Vladimíra Haina a Michala Ganobjaka priblíži podmienky úspešných konverzií, a príspevok Petry Ambrušovej ozrejnil potenciály a limity bývalých areálov textilného priemyslu na Slovensku. Zaujímavých príspevkom bolo predstavenie Považské „stroj-art-ne“ od Ing. arch. Petra Lényiho a Mgr. Ivany Rumanovej. Projekt priniesol novú vlnu záujmu miestnych občanov o schátrané a prázdne objekty bývalých Považských strojární, ktoré dnes sú úplne zahalené burinou a nezáujmom. Prístup by sa dal porovnať so železiarňami v Duisburgu, ktoré prezentoval Axelom Föhl. Príspevok prezentovaný Evou Sudovou z občianskeho združenia Ponvágti sa venoval problematike záchranu Kuffnerovského

cukrovaru v Sládkovičove, ktorý je majetkovo roztrieštený a vystavený rôznorodým a protirečivým prúdov čo s ním. Napriek veľkoleposti a rozľahlosti areálu aj dobre dochovaným objektom majiteľa neuvažujú s kvalitnou konverziou a situácia smeruje k likvidácii. V závere kolokvia účastníci vysoko ocenili konanie kolokvia a vyslovili sa za pravidelný rytmus podobných odborných podujatí ako boli Industrial days II. Týždeň „Industriálnych dní II“ prebehol v optimistickom duchu, aj vďaka inšpiratívne prostrediu spoločnosti Design factory, kde preukázali svoje perfektné profesionálne organizačné schopnosti. Aj ich zásluhou Industrial days vyvolávajú čoraz väčší pozitívny ohlas. Prispela k tomu aj programová aktivita Slovenského rozhlasu, ktorý sa témou priemyselného dedičstva zaoberal takmer pravidelne. Ako sa aj počas Industrial days II ukázalo, že sa zvyšuje záujem aj celkové povedomie nielen odbornej verejnosti, ale stúpa aj záujem laickej verejnosti a to aj vo forme vzniku nových občianskych združení a realizácií nových aktivít.

–Ing. arch. Beáta Molnárová
foto: Design Factory–

doc. Ing. Eva Kráľová, PhD. a v úzadí Ing. arch. Zuzana Zacharová – obchodná riaditeľka Design factory

7

6

FAKULTA

FESTIVAL ARCHITEKTÚRY

V dňoch 21. novembra – 2. decembra 2011 ožila Fakulta architektúry STU viacerými aktivitami, ktoré sa skrývali pod názvom Festival architektúry. V priestoroch fakulty sa uskutočnil workshop na tému: „Nábrežie PKO“, prednáškové aktivity zahraničných aj našich architektov, 6. ročník stolno-tenisového turnaja Bellu's open 2011 a vyhodnotenie študentskej súťaže FOTO EXPOsed a všetko vrcholilo Beániou architektov v Cvernovke 2. 12. 2011.

SÚŤAŽ NA NÁBREŽIE PKO

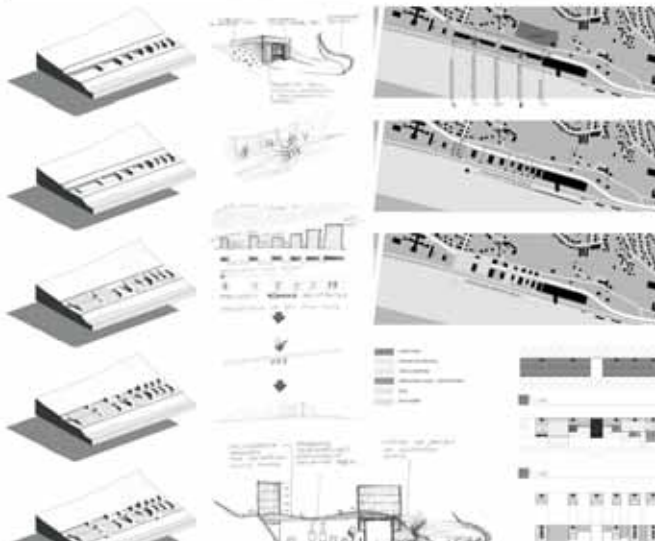
Základným zadaním súťaže bolo hľadať nové pohľady na riešenie bratislavského nábrežia Dunaja a samotnej funkcie Parku kultúry a oddychu a zároveň sa vyrovnáť s existujúcou budovou PKO. Ako téma bolo na tento účel boli zvolené priestory PKO v Bratislave kvôli možnosti všestranného prístupu k problematike, ale aj ako neutralizujúci bod, predmet sporu mesta a súkromného investora aj kvôli jej aktualnosti a atraktivnosti. Predstavy organizátorov boli založené na predstave, že sa takto téma posúdi zo všetkých hľadísk a bolo by pri tom možné objaviť nové možnosti a smery, ktorým by sa riešenie

problému mohlo uberať. Pracovné aktivity workshopu prebiehali počas štyroch dní, kde študenti hľadali prostredníctvom konkrétnych návrhov odpovede na otázku, ktorá pulzuje v hlavách väčšiny Bratislavčanov a architektov: „Čo so starým PKO?“. Po úvodnej prednáške hlavnej architektky mesta Ingrid Konrad a diskusii s architektmi, ktorí sa podieľali na novom vzhľade bratislavského nábrežia sa študenti architektúry pustili do realizácie svojich návrhov. V areáli FA STU boli počas tohto tvorivého procesu prítomní poprední architekti Slovenska z praxe, pripravení konzultovať danú tému so súťažiacimi. Súťažný workshop organizoval študentský parlament fakulty architektúry a združenie Architecture lovers. Záštitu nad podujatím prebrali primátor hlavného mesta SR Bratislavy Milan Ftáčnik a hlavná architektka mesta Ingrid Konrad. Organizátori zaznamenali rekordný počet prihlásených študentov a študentiek. Úvodom workshopu zaznela prednáška hlavnej architektky Bratislavy a diskusia s architektami, ktorí sa zaoberali problematikou PKO a tvorcami Riverparku Úvodom workshopu zaznela prednáška hlavnej architektky Bratislavy a diskusia s architektami, ktorí sa zaoberali problematikou

PKO a tvorcami Riverparku. Práca na workshope prebiehala v otvorenom ateliéri v priestoroch modelovne na pôde Fakulty architektúry STU. Účastníci mali k dispozícii pracovné priestory, pripojenie k Internetu, občerstvenie, konzultantov, s ktorými mohli konzultovať svoje idey a návrhy podľa presného harmonogramu. Pracovná časť súťažného workshopu na tému zmeny nábrežia a objektu PKO končila krátkymi obhajobami študentských návrhov. Z desiatok prác jednotlivcov aj tímov odborná porota vybrala najinvenčnejšie a najinšpiratívnejšie víťazné projekty, ktoré získali finančné odmeny od firmy Schüco a boli slávnostne odovzďované študentom 1. 12. vo vestibule FA STU dekanou FA STU doc. Lubicou Vitkovou za prítomnosti arch. Petra Gera a hlavnej architektky Ingrid Konrad. Práce boli predstavené na výstave vo vestibule FA STU do 9. 12. 2011. Okrem samotnej študentskej súťaže na pôde FA STU prebiehal inšpiratívny cyklus prednášok a prezentácií známych slovenských a zahraničných architektonických ateliérov: Romana Grunnera (AUT), Boku University Wien – „Zelená architektúra“, Kusý/Pañák (SK), Pavol Paňák – „Na Slovensku po slovensky?...identita,

regionalizmus, kontinuita...“, FORM Associates architects(SK), Maroš Fečík - cyklus 1x 1 18:00 a Peter Gero (GER) – „Verejný priestor“ 14:00 MAXWAN Architecture(HOL), Jasona ilgefortana – „Waterfronts“.

– podľa rôznych textov red. upr. –

1. cena, autori: Katarína Kudašiková a Pavol Kasáč

zľava: Peter Lehocký, Juraj Furdík a Zdeno Kolesár

BELLUŠ OPEN 2011

Vo vestibule Fakulty architektúry STU sa už obligátne na prelome novembra a decembra s nadšením odohráva stolno-tenisový turnaj Belluš open 2011. Tento rok sa konal už šiesty ročník. Atmosféra bola špičková, aspiranti na finalistov trénovali už od pondelka, vzduch bol nabitý súťaživosťou a radostnou energiou. Skutočný turnaj trval vo štvrtok 1.12.2011 od rána do neskorého poobedia, mnohí súťažiaci preukázali skvelú kondíciu a nebyvalú šikovnosť.

V skupine pedagógovia sa ceny krásne rozložili medzi architekta, dizajnéra a kunsthistorika:

1. Miesto: Juraj Furdík – FA STU
2. Miesto: Peter Lehocký – FA STU
3. Miesto: Zdeno Kolesár – VŠVU

V skupine študenti:

1. Miesto: Alex Chovan – absolvent FA STU
2. Miesto: Matúš Maras – absolvent FA STU
3. Miesto: Dominik Mateášik – študent FA STU

V skupine študentky:

1. Miesto: Jana Matlovičová – študentka FA STU
2. Miesto: Dáša Vafinová – študentka FA STU
3. Miesto: Maja Kadučáková – študentka FA STU

V skupine zmiešaná dvojhra:

1. Miesto: Alex Chovan a Ivana Nagyová – FA STU
2. Miesto: Matúš Maras a Juraj Lehocký – FA STU
3. Miesto: Zdeno Kolesár a Ferdinand Chrenka – VŠVU

Pri odovzdávaní vládla nákazlivá dobrá nálada, víťazom blahoželáme!

–red,
foto: Mgr. art. Matej Kováč a Dalibor Špilák–

LITERÁRNA SÚŤAŽ 2011 POZNÁ SVOJICH VÍŤAZOV

Spolok architektov Slovenska v spolupráci s British Council a občianskym združením Archimera zorganizovali národnú literárnu súťaž na najlepšiu esej na tému KREATIVITA – ARCHITEKTÚRA – IDENTITA, s cieľom vzbudiť najmä u mladých ľudí záujem o architektúru, priblížiť im problematiku architektúry a súčasne získať ich názory na budúce formovanie slovenskej architektúry a urbanizmu.

Čo je dnes architektúra? Zhmotňuje idey, ideály a duchovné hodnoty? Vyjadruje funkcie, organizuje život, odráža individuálnu a kolektívnu kreativitu? Môže byť symbolom, impulzom ekonomických, kultúrnych a spoločenských aktivít? Stáva sa marketingovým urýchľovačom? Môže byť súčasťou kreatívneho priemyslu - obchodnou značkou, reklamou, znakom firemnej kultúry, firemnej identity?

Súťaž bola určená občanom Slovenska do 35 rokov, bola vyhlásená 1. mája 2011, práce mali termín na odovzdanie 26. septembra 2011, rozsah eseje – max. 5 normostrán, vyhlásenie výsledkov sa uskutočnilo v novembri 2011. Spolok si vyhradzuje právo na prednostné uverejnenie prác. Ocenené práce, prípadne ďalšie vybrané práce budú uverejnené v tlačových médiách Spolku architektov Slovenska.

Práce prihlásené do súťaže hodnotila porota

zložená z odborníkov z oblasti architektúry a literatúry, ktorú vymenovalo Prezídium SAS na svojom zasadnutí v júni 2011. Daniela Kapitáňová, Milan Resutík, Peter Juščák, Tomáš Augustín a Štefan Šlachta (predseda poroty). Výsledky literárnej súťaže:

1. miesto nebolo udelené

Tri miesta s finančnou odmenou 250 €:

- MICHAL VALÚŠEK – JAZYK ARCHITEKTÚRY
- NINA BARTOŠOVÁ – ARCHITEKTÚRA DNES: HAMBURGER, KAVIÁR ALEBO HALUŠKY?
- JOZEF SPÁČIL – MOC A BEZMOCNOSŤ ARCHITEKTÚRY

3. miesto nebolo udelené

Odmena vo výške 150 €:

- ANNA CSÉFALVAY – SUBJEKTÍVNE VARIÁCIE

Odmena vo výške 100 €:

- JOZEF MELICHAR, KATARÍNA GROMOŠOVÁ – ARCHITEKTÚRA A ČLOVEK. VZÁJOMNÉ UTVÁRANIE IDENTITY

–red, podľa Archimera a SAS,
zdoro foto SAS–

Na fotografií zľava:
Anna Cséfalvay, Jozef Melichar, Nina Bartošová, Michal Valúšek,
predseda poroty Štefan Šlachta

Súťaž fotografií študentov Fakulty architektúry FOTO EXPOSED sa udiala 1.12.2011, večer boli udelené ceny pani dekanou FA STU doc. Lubicou Vitkovou za fotografie nasledovne:

1. CENA: Martin Guniš – Prázdno
2. CENA: Dominika Adamcová – Bez mena
3. CENA: Eva Andrášová – Artista

Srdečne Vás pozývame na finisáž tejto tohtoročnej výstavy FotoExposed, ktorá sa uskutoční 15. decembra 2011 o 17.00 hod. spojenú so špeciálnou vianočnou edíciou prednáškového projektu 1x1. Predstavia sa Vám architektonické ateliéry Plural a Baar. Tešíme sa na príjemnú atmosféru pri varenom víne v priestoroch bývalej kotolne.

–red.–

FOTO EXPOSED – SÚŤAŽ A VÝSTAVA

1. cena

2. cena 3. cena

LETNÁ ŠKOLA ARCHITEKTÚRY V ZÁZRIVEJ

Na konci letného semestra od 13. do 15. júna 2011 sme pod vedením prof. Ing. arch. Michala Šarafína, DrSc v zložení nasledovných študentov: Bc. Mário Regec, Bc. Zuzana Hutárová, Bc. Hana Barátová, Pavol Kasáč, Bc. Katarína Kudašíková absolvovali architektonickú dielňu študentov FA STU v obci Zázrivá s cieľom upraviť centrum. Spoločným menovateľom nášho úsilia bolo pochopiť a vystihnúť osobitosti prostredia, v ktorom sme hľadali jeho ducha v závislosti na funkčnom poslaní centra obce.

Prvý deň po príchode a po ubytovaní sme sa zoznámili s vedením obce a absolvovali sme prehliadku, pri ktorej sme vnikli do problematiky daného územia a našťudovali vstupné podklady, ako územný plán obce a súčasný platný stavebný projekt na revitalizáciu verejných priestranstiev z roku 2009 (A. Gočová).

Pri našich návrhoch sme sa nechali viesť myšlienkou profesora Sarafína, že dedinu musí spájať predstava spoločnej budúcnosti a jej menovateľom je využitie malebnej krajiny vyvolávajúcej pocit pokoja na duši. Musia ju však spájať aj vhodné spoločné priestory a v prípade takejto rozptýlenej dediny akou je Zázrivá to platí dvojnásobne. Naším cieľom číslo jedna bolo vytvorenie námestia a primeraných reprezentačno-

-spoločenských priestorov, ktoré by podporovali identitu rázovitej obce a nepôsobili v prostredí rušivo (nie iba riešenie dopravných problémov). Na začiatku sme sa rozdelili do dvoch pracovných tímov podľa riešeného územia, kde budeme zasahovať našimi nápadi. Z tohto rozdelenia nám prirodzene vyplynuli samostatné úlohy, ktoré sme pod vedením pána profesora spracovávali. Nasledovné úlohy sa zaoberali týmito konkrétnymi témami: vytvorenie amfiteátru, upravenie priestoru námestia s vložení atrakcie vo forme mlynskeho kolesa, revitalizácia trhoviska so širšími možnosťami využitia, skultúrnenie priestoru pred kultúrnym domom, vytvorenie uličky pamäti dediny a znovuoobjavenie prírodného kúpaliska. Vo veľmi krátkom čase sa nám podarilo vyprodukovať množstvo skíc zachytávajúcích naše nápady, ktoré sme potom odprezentovali vedeniu obce a pripomienky sme následne zapracovali. Necelý mesiac sme mali na spracovanie výsledného elaborátu, ktorým bol katalóg nápadov a návrhov pre centrum obce Zázrivá. Starostom obce Matúšom Mníchom sme boli pozvaní na Zázrivské dni, kde sme naše nápady prezentovali pred širšou verejnosťou ako súčasť otvorenia kultúrneho programu. Prekvapilo nás množstvo reakcií a aj záujem ľudí o dianie v obci. Kiežby podobných príležitostí na zlepšenie

prostredia na vidieku bolo viac. To však vyžaduje osvietených ľudí vo vedení obce a ich komunikáciu s obyvateľmi. A v prvom rade je to aj našou úlohou budúcich architektov zapájať sa do tejto osvetly.

Katarína Kudašíková a Pavol Kasáč

ZA PROFESOROM EDUARDOM ANTALOM

* 18.5. 1928 VIDINÁ - † 21.11.2011 BRATISLAVA

Eduard Antal (* 18.5. 1928 Vidiná pri Lučenci - † 21.11.2011 Bratislava) v roku 1953 ukončil štúdium na Pedagogickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave, Ústav výtvarnej výchovy u profesora Mallého a ďalších pedagógov Hoffstädtera, Nevana, Lehotského. V to istom roku začína ako asistent na vtedajšej Fakulte architektúry a pozemného staveľstva SVŠT v Bratislave svoje pedagogické pôsobenie. V roku 1978 sa stáva docentom pre predmet kreslenie. V roku 1988 je menovaný za profesora pre odbor výtvarné umenie – maliarstvo. V roku 2006 končí svoje pôsobenie na Ústave dizajnu a Fakulty architektúry v 77. roku svojho života. Vo výtvarnej činnosti sa zameriava na oblasť komornej maľby, voľnej grafiky, úžitkovej grafiky a monumentálno-dekoratívneho dotvárania architektúry. Vystavuje na samostatných a spoločných výstavách, na Slovensku aj v zahraničí. Za tvorbu získal mnoho ocenení.

„Pán kolega, musím s Vami hovoriť vo vážnej veci“, povedal pán profesor Eduard Antal a vyšiel z katedrovej zasadačky do prítmia chodby, kam som ho nasledoval.

Vysoký, chudý, vtedy v septembri 1990 už bielovlasý, pán profesor impozantne ovládol šero chodby katedry výtvarných disciplín. Bez slova vytiahol z vrecka neodmysliteľného saka krabičku cigariet. Ponúkol ma, ...od pána profesora Antala, hoci veľmi nefajčím sa neďa odmietnuť. Zapálili sme si...stále sa tváril veľmi vážne: „Viete...“, teraz sme kolegovia,“ ...vychol dym, a aj za veľkými okuliarmi som zbadal jemné prívretie očí a vzápätí výpad koncentrovaného pohľadu, ktorý sa zmenil na úsmev. Pán profesor mi podával ruku a povedal: „Budeme si tykať!“ a hneď pokračoval zaujato už v novej situácii: „Na čom pracuješ?“ A tak som aj ja začal užívať Edkovu priazeň a prítomnosť skvelého rozhladeného výtvarníka, obetavého pedagóga, kolegu a skutočného priateľa na Fakulte architektúry a nielen tam.

Keď sa na fakulte objavil pán profesor Antal, akoby s ním vstúpila Tá slávnostná atmosféra BIELEJ z jeho obrazov. Až teraz si uvedomujeme, že geometrické kompozície Edovych obrazov a slepotlačí citlivo reagujúcich na svetlo a majstrovske narábajúcich s tieňom, maximálne využívajúc aj minimálne nuansy reliéfnych plánov, sú výpovedou a potvrdením citlivého výtvarníka, tvorcu, pozorovateľa a skvelého človeka v celej šírke jeho osobnosti.

V živote nestretne veľa gentlemanov, pán profesor Edo Antal bol však určite jeden z nich. Vedel dopriať úspech kolegom, študentom a rád k nemu pomohol a vedel sa z úspechu druhých tešiť. Tak ako racionálne konkrétne sústredene jasne a veľkoryso tvoril svoje diela, rovnako sa dokázal podeliť s kolegami a so študentmi o svoje profesionálne a životné skúsenosti. Premyslene, geometricky čisto, aritmeticky jasno, matematicky presne a skutočne ľudsky formuloval myšlienky, vedel poradiť a pomôcť a nevážal tomu venovať veľkoryso aj svoj čas. Vo vhodnej chvíli prekvapil a problém alebo situáciu odľahčil Antalovským humorom. Nikdy neurážal.

Jeho prítomnosť dávala dôstojnú rozvahu vážnym situáciám a kultivovanú uvoľnenosť neformálnym stretnutiam. „Zase sme s Virkou nestihli všetko čo sme plánovali“, vracal sa pán profesor na fakultu po vianočných sviatkoch s prvými výtlačkami novoročných pozdravov, ktoré s manželkou predsa vždy stihli spoločne vytlačiť. Manželka, profesorka Elvíra Antalová dcéry Zuzka a Janka a ich rodiny boli dôležitou súčasťou fenoménu Edko Antal.

„Pán profesor, musíme s Vami hovoriť vo vážnej veci!“

Ďakujeme, že sme mohli byť Vašími kolegami, že sme mohli byť Vašími študentmi, že sme mohli byť Tvojimi priateľmi.

Milý Edko, budeš nám všetkým veľmi chýbať.

V Bratislave, 28.11.2011

Milan Lukáč

TO BOL ČLOVEKI

Eduarda-Eda-Edka Antala som poznal od roku 1970, takmer 42 rokov. Polovicu jeho života, viac ako dve tretiny môjho. Tieto spomienky sú osobné, vzťahujú sa na udalosti prežité s mnohými inými zúčastnenými. Môj vzťah k Edovi, vtedy docentovi Antalovi začal štúdiom architektúry. Na štúdiu sme boli v roku 1970 prijatí po riadnych prijímačkách, tie boli ale zmenené a prváci boli spojení – architekti-áčkari, pozemné staveľstvo-eskári a technológia stavieb-téckari, AST. Po prvom semestri sa malo ukázať, kto má naozaj talent. Chodili sme teda aj na večerné kreslenie.

Odbor architektúra bol na Stavebnej fakulte normalizovaný ešte ostrejšie ako ostatné, atmosféru sme vnímali aj my prváci. A v tomto dusnom ovzduší povinného súdružstva nás v kresliarňi Edko Antal oslovoval PRIATELIA. Celkom jednoducho prirodzene si to dovolil. Podľa toho oslovenia sa k nám aj choval. Hneď od začiatku nebolo možné nemať ho rád. Neskôr ako začínajúceho kolegu si ma získal svojím nenapodobiteľným humorom a neustále priam demoštratívne priateľským prejavom. Človek sa až čudoval, že nedáva najavo žiadnu exkluzivnosť, na ktorú sme my začínajúci boli u výtvarníkov zvyknutí. Jeho tichá, takmer vylučne biela tvorba akoby vytvárala pozadie istoty pre jeho príjemnú veselosť. Prítom rieši aj vážne veci, stres zrejme dokázal stráviť vo svojom vnútri. Neprekonatelná bola prirodzená schopnosť urovňávať napätie, často stačila jeho prítomnosť na to, aby sporiace sa strany stihli, pretože pri ňom agresivita jednoducho nemala nádej.

Kráša Edovej tvorby spočívala aj v jej presnosti, spoliehal sa na spoluprácu svetla. Jemné reliéfy menili náladu podľa počasia, ak bolo zamračené, boli zamyslene nevýrazné, keď vyšlo slnko, zlepšili náladu v mojej vtedajšej dekanskej

kancelárii. Aj v čase, keď do výtvarnej tvorby vstupovali rozličné individuálne afekty, ostal neochvejne verný (nielen) svojmu konkrétnemu. Poézia konkrétnemu...keby nie jeho tvorba, bol by to takmer oxymoron. Kompozíciami preukazoval úctu architektúre, fyzicky sofistikovane ploché diela ukázali hĺbku v správnom svetle, a najmä chápanému vnímateľovi. S potešením som si robil zbierku jeho PF-iek. Rád som patril k okruhu ľudí, ktorým ich posielal.

S Edovou tvorbou som sa prvý raz stretol zblízka, keď sme s Tonom Vrankom v roku 1984 robili výstavu Architektonická bionika, jeho reliéfy tam akosi samozrejme patrili. Naše neskoršie stretnutia boli pracovné, spoločenské. V Starej Lubovni spolu s Karolom Thírým patril k miestnym celebritám, ich kresliarske praxe boli vždy udalosti. Výstava prác zavesených na šnórach medzi stromami aleje vedúcej k hradu...na to sa neďa zabudnúť.

Bolo mi čťou mať príhovor na jeho sedemdesiatke, ale to už je dávno. Potom som ho stretával príležitostne, sporadicky, ale vždy s radosťou. Tak nabudúce niekde tam hore.

V Bratislave, 28. 11. 2011

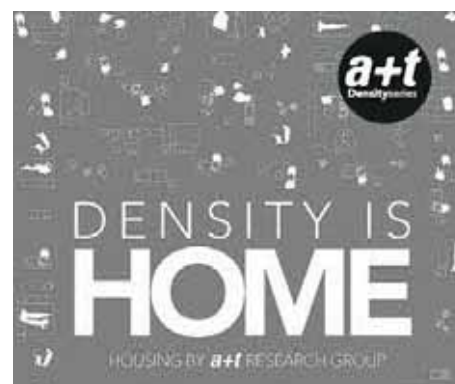
Robert Špaček

VÝBER Z NOVINEK KNIŽNICE FA STU:

POHANIČOVÁ, J.:
KOZOVÁ, M./PAUDITŠOVÁ, E./FINKA, M.:

Výnimočné stavby dlhého storočia. Od klasicizmu k moderne v architektúre na Slovensku. Bratislava: TRIO Publishing, 2010
Krajinné plánovanie Bratislava: STU v Bratislave, 2010
Street Works. Amsterdam: Academy of Architecture, 2010
Density is Home. Housing by A+T Research Group. Barcelona: a+t density series, 2011
Malls & Department Stores. Berlin: Braun, 2008
Scandinavian Furniture. A Sourcebook of Classic Designs for the 21st Century. London: Thames & Hudson, 2007

PODEĽTE SA O SKÚSENOSTI!

Redakcia Fakulty architektúry STU vyzýva študentov, ktorí v minulom a predchádzajúcom roku (t.j. 2009/2010, 2010/2011) strávili semester alebo rok štúdia na zahraničnej fakulte architektúry, aby formou voľnej eseje či reportáže popísali svoje skúsenosti zo štúdia vonku. Tešíme sa na porovnanie spôsobu výučby a štúdia s tým na našej fakulte, popísanie dojmov a skúseností zo školy, zo štúdia, zo spolužiakov, na zaujímavé zážitky o všeličom, čo vás upútalo. Príspevky v rozsahu 2,5–5 NS (1800 znakov písaných 1,5 riadkovaním) doplnené max. 5-timi fotografiami, v.jpg (optim. kvalita 300 dpi) treba po dobu vydávania 6-tich čísiel časopisu ILFA 5–ILFA 10 poslať do 10-teho dňa každého mesiaca v mesiacoch január–jún 2012 na e-mail: dorotjakova@fa.stuba.sk.

Nejasnosti konzultujte na hore uvedenom e-maili alebo na telefóne: 0918 665 026 alebo 02 / 57 27 61 78. Vybrané svieže a invenčné príspevky oceníme malým darčekom.

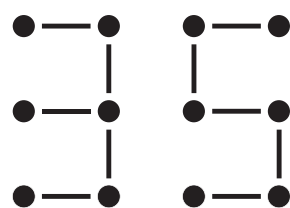
–red.–

INFORMAČNÉ LISTY FA STU BRATISLAVA

ročník 18, 2011/2012, #4 december
Prvý raz vyšlo ako Informačný bulletin v marci 1992.

VYDÁVA: FA STU, Námestie slobody č. 19, 812 45 Bratislava
ŠÉFREDAKTORKA: Ing. arch. Irena Dorotjaková
KONTAKT: 0918 665 026, 02 / 5727678
E-MAIL: dorotjakova@fa.stuba.sk
DIZAJN/LAYOUT: Lenka Hámošová
FOTOGRAFIE: Milada Kováčsová, Mgr. art. Matej Kováč,
Ing. arch. Irena Dorotjaková, archív FA STU
ISSN 1337-2475
REGISTRÁCIA MK: EV 2962/09

ROKOV
FAKULTY
ARCHITEKTÚRY
STU 1976–2011

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá autor.